

JÓZEF CZAPSKI

130.
rocznica urodzin
malarza i pisarza

JÓZEF CZAPSKI (1896-1993) - malarz, krytyk sztuki, publicysta. Dzieciństwo spędził w Przytukach k. Mińska, uczył się w Petersburgu. W 1918 roku przyjechał do Polski, potem znów wrócił do Petersburga z misją odnalezienia oficerów polskich wziętych do niewoli. Wziął udział w wojnie polsko-bolszewickiej w 1920 roku, odznaczony orderem Virtuti Militari. Malarstwo studiował w Warszawie, Krakowie i Paryżu. Był jednym z założycieli grupy kapistów.

W latach 20. kilka lat przebywał we Francji. Po powrocie do Polski w 1931 roku publikował w pismach literackich i artystycznych, miał liczne wystawy malarskie.

Wzięty do niewoli podczas kampanii wrześniowej, przebywał m.in. w obozie w Starobielsku. W 1941 roku wstąpił do armii Andersa. Uczestnik kampanii włoskiej w szeregach 2. Korpusu Polskiego. W 1946 roku osiadł na stałe we Francji, mieszkał w Maisons-Laffitte. Współzałożyciel i stały współpracownik paryskiej "Kultury".

W jego twórczości pamiętnikarskiej szczególne miejsce zajmują "Wspomnienia starobielskie" i "Na nieludzkiej ziemi", świadectwo tragedii Polaków w ZSRR.

Wydał też kilka tomów esejów i szkiców z refleksjami i przemyśleniami artystycznymi. Po wojnie wielokrotnie brał udział w międzynarodowych wystawach sztuki.

Źródło: Wielka encyklopedia PWN. [T.] 6 / red. nac. Jan Wojnowski. - Warszawa : PWN, 2002, s. 296-297

JÓZEF CZAPSKI W ZBIORACH PUBLICZNEJ BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ RODN „WOM” W CZĘSTOCHOWIE:

DZIEŁA JÓZEFA CZAPSKIEGO

- Na nieludzkiej ziemi / Józef Czapski ; postłowie Natalia S. Lebediewa. - Kraków : Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, 2017
- Na nieludzkiej ziemi / Józef Czapski. - Warszawa : Czytelnik, 1990
- Świat w moich oczach / Józef Czapski ; rozmowy przeprowadził Piotr Kłoczowski. - Ząbki : Apostolicum Wydaw. Księży Pallotynów ; Paris : Éditions du Dialogue, 2001

O JÓZEFIE CZAPSKIM

- Czapski czyta Norwida / Krystyna Kwaśniewska // Ruch Literacki. – 2001, z. 4, s. 435-450
- Józef Czapski : z sowieckiej niewoli do Paryża / Agnieszka Łuczak // Biuletyn IPN. – 2020, nr 4, s. 56-67
- Krótki przewodnik po świecie inteligencji / Grzegorz Pyszczyk // Nowe Książki. – 1998, nr 4, s. 10-11
- Nie wybiegać poza wspomnienie : o funkcjonalności retrospekcji w szkicach Józefa Czapskiego / Marcin A. Jurek // Pamiętnik Literacki. – 2002, z. 2, s. 91-102
- Odcienie emigracji: Czapski - Miłosz - Cioran / Marcin Jaukszyk // Polonistyka. - 2006, nr 1, s. 28-33
- Pisma Józefa Czapskiego / Joanna Guze // Twórczość. - 1984, nr 4, s. 108-113
- Połącz mnie z Czapskim / Jan Zieliński ; rozm. Michał Łukaszewicz // Literatura. – 1998, nr 3, s. 4-6
- Portret Czapskiego / Wojciech Karpiński. - Wydanie 2. - Warszawa : Fundacja Zeszytów Literackich, 2015
- Samotność i zmysł współudziału / Kazimierz Nowosielski // Nowe Książki. – 1997, nr 8, s. 12-13
- Słowa w zachwycie / Milka Jung // Twórczość. – 2002, nr 5/6, s. 175-179
- Ten, który widzi : o twórczości literackiej Józefa Czapskiego / Agata Janiak - Wydanie I. - Kraków : Instytut Literatury, 2020
- W trosce o aksjologię / Ewelina Iwańska // Polonistyka. - 2011, nr 6, s. 6-12

NETOGRAFIA – JÓZEF CZAPSKI

- Józef Czapski: malarz, pisarz i świadek historii - próba ujęcia postaci i dzieł / Anna Pilch, Anna Włodarczyk [dostęp: 3.03.2026]
<https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/e82f21d1-b974-4878-b5e7-97988b8dbf45/content>
- Józef Czapski: ciało - osoba - twarz / Małgorzata Krakowiak // Humaniora. - 2021, nr 3, s. 57–71 [dostęp: 3.03.2026]
<https://pressto.amu.edu.pl/index.php/h/article/view/29597/26277>
- Józef Czapski wobec Lwa Tołstoja / Bazyli Białokozowicz // Roczniki Humanistyczne. – T. 41 (1993), z. 7, s. 141-162 [dostęp: 3.03.2026]
<https://ojs.tnku.pl/index.php/rh/article/view/3735/3202>
- Kilka wątków z biografii prywatnej Józefa Czapskiego w okresie międzywojennym / Anna Synoradzka // W: Literatura polska w świecie [dostęp: 3.03.2026] [dostęp: 3.03.2026]
<https://www.sjkip.us.edu.pl/wp-content/uploads/2021/01/Literatura-polska-VIII- -TEXT-267.pdf>
- Lekcja godności, lekcja duchowości z Józefem Czapskim / Małgorzata Krakowiak // Nauki o Wychowaniu. Studia Interdyscyplinarne. – 2021, nr 1, s. 164-178 [dostęp: 3.03.2026]
https://dspace.uni.lodz.pl/bitstream/handle/11089/38153/10034-Tekst_artykułu-26217-1-10-20210630.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Malarstwa Józefa Czapskiego – rozwój po okręgu / Paweł Taranczewski // Rocznik Filozoficzny Ignatianum. – T. 26, nr 1 (2024), s. 169-189 [dostęp: 3.03.2026]
<https://czasopisma.ignatianum.edu.pl/rfi/article/view/1973/1913>
- Między historią a religią : przełom jako narracyjna figura opowieści formacyjnej w pisarstwie Józefa Czapskiego / Aleksandra Ratajczak // Archiwum Emigracji. – 2014, z. 1/2, s. 263-301 [dostęp: 3.03.2026] [Microsoft Word - 20_RatajczakXXX](#)
- Twórczość Józefa Czapskiego w świetle polskiej krytyki artystycznej z lat 1930–1939 / Dariusz Konstantynów // Biuletyn Historii Sztuki. – 2024, nr 4, s. 129-174 [dostęp: 3.03.2026] <https://czasopisma.ispan.pl/index.php/bhs/article/view/2672/2983>